

Узагальнення судової практики вирішення місцевими судами області спорів щодо участі батьків у додаткових витратах на дитину (ст. 185 Сімейного кодексу України) протягом 2017-2018 років.

План:

1. Вступ.
2. Актуальна практика ВС.
3. Розгляд справ щодо участі батьків у додаткових витратах на дитину місцевими судами Полтавської області.
4. Висновки.

1. На виконання плану роботи Полтавського апеляційного суду на перше півріччя 2019 року, з метою з'ясування спірних та проблемних питань при застосуванні законодавства під час розгляд справ щодо участі батьків у додаткових витратах на дитину (відповідно до положень ст. 185 Сімейного кодексу України) проведено узагальнення судової практики вирішення місцевими судами області протягом 2017-2018 років спорів зазначеної категорії.

Статтею 8 Закону України від 26 квітня 2001 року №2402-III «Про охорону дитинства» визначено, що кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку. Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за створення умов, необхідних для всебічного розвитку дитини, відповідно до законів України.

Згідно зі статтею 141 СК України мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини.

Положеннями статті 180 СК України встановлено обов'язок батьків утримувати дитину до досягнення нею повноліття.

Частинами першою - третьою статті 181 СК України передбачено, що способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються за домовленістю між ними; за домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі; за рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька і (або) у твердій грошовій сумі.

Згідно з вимогами частини першої статті 185 СК України той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових

витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо).

Відповідно до частини другої статті 185 СК України розмір участі одного з батьків у додаткових витратах на дитину в разі спору визначається за рішенням суду, з урахуванням обставин, що мають істотне значення. Додаткові витрати на дитину можуть фінансуватися наперед або покриватися після їх фактичного понесення разово, періодично або постійно.

Аналіз відповідних норм закону вказує на те, що в окремих випадках за наявності особливих обставин, крім звичайних витрат на дитину вимагаються додаткові. Розмір додаткових витрат повинен визначатися залежно від передбачуваних або фактично понесених витрат на дитину.

Дане положення стосується особливих обставин, приблизний перелік яких надається зазначеною статтею. До таких особливих обставин закон відносить насамперед випадки, коли дитина, яка знаходиться на утриманні батьків, потребує додаткових витрат на неї у зв'язку із розвитком певних її здібностей чи то страждає на хворобу. Особливі обставини можуть бути зумовлені, як негативними (хвороба), так і позитивними фактами (схильність дитини до музики, що потребує купівлі музичного інструменту, або до певного виду спорту, що вимагає додаткових матеріальних витрат, або дитина потребує оздоровлення та відпочинку біля моря чи на гірському курорті).

Наявність таких особливих обставин підлягає доведенню особою, яка пред'явила такий позов.

2. Аналіз правових позицій Касаційного цивільного суду у складі Верховного суду дає можливість зробити висновок щодо наявності двох обставин, що підлягають особливій увазі при розгляді справ даної категорії, а саме: доведеність належним чином того, що витрати зумовлені особливими обставинами, за умови яких необхідними були б саме додаткові витрати, та застосування ст. 185 СК та ст. 199 СК при стягненні витрат на оплату за навчання дитини у вищому навчальному закладі, або коледжі.

Так, щодо доведеності наявності особливих обставин, що зумовили понесення додаткових витрат можна навести наступні приклади:

У справі № 272/118/17-ц рішенням суду першої інстанції позовні вимоги про стягнення додаткових витрат на лікування дитини задоволено частково. Стягнуто додаткові витрати, пов'язані з хворобою дитини, у сумі 702 грн.

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що за усною рекомендацією лікарів вона повезла сина для оздоровлення до Ізраїлю та в цьому допомогла коштами її мати. При цьому, позивачем не надано суду належних та допустимих доказів того, що в Україні відсутні можливості для проведення лікування сина за вказаними у довідках діагнозами, до лікарні за отриманням санаторно-курортного

лікування в Україні позивач не зверталася та не проводила такого профілактичного лікування в Україні. Відтак, у силу положень [статті 185 СК України](#) вказані витрати не відносяться до додаткових витрат на дитину, викликаних особливими обставинами, оскільки позивачем не надано суду доказів, що вказані обставини оздоровлення дитини в Ізраїлі є винятковими.

Постановою апеляційного суду рішення районного суду залишено без змін.

Судове рішення апеляційного суду мотивоване тим, що позивачем не надано суду доказів відсутності можливості лікування та оздоровлення сина в Україні за встановленими йому діагнозами, ці витрати не відносяться до додаткових витрат на дитину, викликаних особливими обставинами. Також позивачем не доведено, що вказані обставини оздоровлення дитини в клініці Ізраїлю є винятковими. Позивач самостійно, на власний розсуд обрала заклад, в якому її син знаходився на оздоровленні за межами України без погодження з батьком дитини.

Переглядаючи справу суд касаційної інстанції зазначив, що положеннями статей [180, 183, 185, 193, 198, 199 СК України](#) визначаються декілька видів виконання батьками обов'язку по утриманню дитини, зокрема утримання неповнолітньої дитини, що стягується у частках або твердій грошовій сумі (статті 180, 183); участь батьків у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом, тощо) (стаття 185); утримання дитини, яка перебуває в закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі, у разі якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального або іншого закладу, аліменти можуть бути стягнуті з них на загальних підставах (стаття 193); батьки зобов'язані утримувати своїх повнолітніх непрацездатних дочку, сина, які потребують матеріальної допомоги, а також якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і потребують матеріальної допомоги до досягнення ними двадцяти трьох років, за умови якщо батьки можуть надавати таку допомогу (стаття 198).

Згідно вимог частини першої [статті 185 СК України](#) той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо).

Аналіз відповідних норм Закону вказує на те, що в окремих випадках за наявності особливих обставин, крім звичайних витрат на дитину вимагаються додаткові. Розмір додаткових витрат повинен визначатися залежно від передбачуваних або фактично понесених витрат на дитину.

Дане положення стосується особливих обставин, приблизний перелік яких надається зазначеною статтею. До таких особливих обставин закон відносить насамперед випадки, коли дитина, яка знаходиться на утриманні батьків, потребує додаткових витрат на неї у зв'язку із розвитком певних її здібностей чи то страждає на тяжку хворобу. Особливі обставини можуть бути зумовлені, як негативними

(хвороба), так і позитивними фактами (схильність дитини до музики, що потребує купівлі музичного інструменту, або до певного виду спорту, що вимагає додаткових матеріальних витрат, або дитина потребує оздоровлення та відпочинку біля моря чи на гірському курорті). Наявність таких особливих обставини підлягають доведенню в судовому засіданні.

При цьому позивач повинна довести їх необхідність. Оскільки позивач зазначила про додаткові витрати, пов'язані з особливим станом здоров'я дитини, то саме вона мала б надати медичні довідки, висновки лікарів, їх рекомендації щодо лікування дитини за кордоном.

Отже, колегія суддів суду касаційної інстанції дійшла висновку про те, що суди першої та апеляційної інстанцій, вірно застосували наведені вище положення [СК України](#), дійшли правильного висновку про те, що позивач самостійно, на власний розсуд обрала заклад, в якому її син знаходився на оздоровленні за межами України без погодження з батьком дитини. Позивачем не доведено належними та допустимими доказами того, що понесені нею витрати на оздоровлення дитини викликані саме особливими обставинами (частина перша [статті 185 СК України](#)), оскільки не доведено, що проведення лікування сина за вказаними у довідках діагнозами неможливе в Україні та є необхідність спеціалізованого лікування дитини в клініці Ізраїлю, яке викликано особливими обставинами.

У справі № 205/4622/16-ц про стягнення додаткових витрат на утримання дитини. рішенням місцевого суду позов задоволено частково. Стягнуто фактично понесені витрати, пов'язані із лікуванням дитини у сумі 2 787 грн.

Стягнуто на утримання дитини додаткові витрати, що викликані її хворобою, у сумі 1 тис. грн щомісяця, починаючи від 07 жовтня 2016 року і до змін у стані здоров'я дитини або у майновому становищі сторін, але не більш ніж до досягнення дитиною вісімнадцятирічного віку.

Рішення районного суду мотивовано тим, що при визначенні розміру фактично понесених витрат, пов'язаних з лікуванням дитини та стягнення додаткових витрат на дитину, що пов'язані з її хворобою, суд визнав за належне стягнути фактично понесені витрати, пов'язані з лікуванням дитини у сумі 2 787 грн., оскільки позивачкою не надано належних та допустимих доказів щодо обґрунтованості суми додаткових витрат на дитину, заявлених у позовній заяві, а також стягнути кошти на додаткові витрати на дитину у розмірі 1 тис. грн.. щомісячно на період, необхідний для лікування дитини. Інші витрати, понесені позивачкою на утримання дитини, не є додатковими та необхідними витратами, що викликані особливими обставинами, передбаченими [статтею 185 СК України](#), тому вони є безпідставними.

Рішенням апеляційного суду рішення місцевого суду скасовано та ухвалено нове рішення, яким позов задоволено частково. Стягнуто додаткові витрати на утримання малолітньої дитини у розмірі 4 300 грн.

Судове рішення апеляційного суду мотивовано тим, що, визначаючи розмір додаткових витрат на дитину, суд першої інстанції у резолютивній частині рішення суду визначив 2 787 грн. як фактично понесені додаткові витрати на лікування у розмірі 50 %, але які саме понесені витрати, у рішенні суду не зазначено. Крім того, визначаючи розмір щомісячних додаткових витрат на дитину, суд у резолютивній частині встановив їх на період, при цьому хто і яким чином буде визначати тривалість цього періоду, у рішенні суду не зазначено, що фактично робить неможливим виконання рішення суду. Позивач сплатила 8 600 грн., що підтверджується належними та допустимим доказами, тому вказана сума обґрунтована, відноситься до додаткових витрат на утримання дитини, які викликані особливими обставинами, та 1/2 частина її вартості підлягає стягненню на її користь.

Інші витрати, понесені позивачем, на утримання дитини не є додатковими та необхідними витратами, що викликані особливими обставинами, передбаченими [статтею 185 СК України](#), тому суд першої інстанції дійшов передчасно висновку про стягнення з відповідача додаткових витрат на дитину у розмірі 1 тис. грн. щомісячно на період, необхідний для лікування дитини.

Залишаючи без змін рішення апеляційного суду, суд касаційної інстанції вказав, що апеляційний суд на підставі належним чином оцінених доказів, поданих сторонами, дійшов вірного висновку, що сума, витрачена позивачем на апаратне лікування дитини, обґрунтована та відноситься до додаткових витрат на утримання дитини, які викликані особливими обставинами. Інші витрати, понесені позивачкою на утримання дитини, не є додатковими та необхідними витратами, що викликані особливими обставинами, передбаченими [статтею 185 СК України](#), тому позовні вимоги в цій частині позову є безпідставними.

При цьому, посилення касаційної скарги на те, що додаткові витрати були понесені не тільки на лікування дитини, але й на розвиток її здібностей, є безпідставними, оскільки відвідування спортивної секції та дитячого гуртка малювання не відноситься до тих особливих обставин, які передбачають можливість стягнення додаткових витрат з батьків на утримання дитини.

У справі № 369/11745/16-ц про стягнення аліментів та додаткових витрат на дитину позивач просила стягнути з відповідача аліменти на утримання малолітньої дитини у розмірі 1/4 частини всіх видів заробітку (доходу), але не менше 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, щомісячно, починаючи з дня пред'явлення позову і до досягнення дитиною повноліття, а також додаткові витрати на дитину у розмірі 2 500 грн. на оплату послуг центру дитячого розвитку «Деньок» щомісячно та 1/2 частки вартості оздоровлення дитини (відпочинку) один раз в рік.

Рішенням районного суду позов задоволено частково. Стягнуто з відповідача аліменти на користь позивачки на утримання дитини, в розмірі 1/4 частини з усіх видів заробітку (доходу), але не менше 30 відсотків прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, щомісячно, починаючи з 15 грудня 2016 року до досягнення дитиною повноліття. Стягнуто додаткові витрати на дитину у твердій

грошовій сумі 2 500 грн. щомісячно, починаючи з 15 грудня 2016 року до досягнення дитиною повноліття. .

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що домовленості про добровільну сплату аліментів між сторонами у справі не досягнуто. Позовні вимоги обґрунтовані, оскільки відповідач матеріальну допомогу на утримання дочки не надає, участі у її вихованні не приймає.

Рішенням апеляційного суду апеляційну скаргу відповідача задоволено. Рішення місцевого суду в частині стягнення додаткових витрат скасоване та ухвалено в цій частині нове рішення. У задоволенні позову про стягнення додаткових витрат на дитину відмовлено. В іншій частині рішення районного суду залишено без змін.

Рішення апеляційного суду мотивовано тим, що витрати на відвідування дитиною приватного дитячого садка не є додатковими витратами на дитину, оскільки вони не викликані особливими обставинами. Крім того суд розглядає цивільні справи не інакше як за зверненням фізичних чи юридичних осіб в межах заявлених ними вимог і на підставі доказів сторін та інших осіб, які беруть участь у справі. Проте позивач не заявляла вимогу про стягнення додаткових витрат до досягнення дитиною повноліття.

Залишаючи без змін рішення апеляційного суду, суд касаційної інстанції зазначив, що у постанові Верховного Суду України від 13 вересня 2017 у справі № 6-1489цс17 зроблено висновок, що «СК України виходить з принципу рівності прав та обов'язків батьків. Відповідно до закону, брати участь у додаткових витратах зобов'язані обоє з батьків, незалежно від того, з ким з них проживає дитина. При визначенні розміру стягнення з одного з батьків суд відносить частину витрат на іншого. Згідно із частиною першою [статті 185 СК України](#) той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо). Це положення стосується особливих обставин, приблизний перелік яких надається цією статтею. До таких особливих обставин закон відносить насамперед випадки, коли дитина, яка знаходиться на утриманні батьків, потребує додаткових витрат, у тому числі у зв'язку з розвитком певних її здібностей, у зв'язку з її хронічною хворобою, лікуванням, каліцтвом тощо. Визначення таких особливих обставин відноситься до компетенції суду, і вони є індивідуальними в кожному конкретному випадку. За частиною другою [статті 185 СК України](#) розмір участі одного з батьків у додаткових витратах на дитину в разі спору визначається за рішенням суду, з урахуванням обставин, що мають істотне значення».

Встановивши, що витрати на відвідування дитиною приватного дитячого садка не викликані особливими обставинами, апеляційний суд зробив обґрунтований висновок про відмову в задоволенні позову в частині стягнення додаткових витрат.

У справі № 237/5318/16-ц позивач просила суд стягнути з відповідача понесені нею додаткові витрати на утримання дочки у розмірі 26 750,60 грн. та у подальшому 750 грн. щомісячно, починаючи з дня звернення до суду із позовом та до досягнення дитиною повноліття й покласти судові витрати по справі на відповідача.

Переглядаючи рішення апеляційного суду, яким рішення місцевого суду про відмову у задоволенні позову скасовано, суд касаційної інстанції зазначив, що апеляційний суд належним чином дослідив і надав правову оцінку усім наданим позивачем доказам, дійшов обґрунтованого висновку про те, що позивач понесла додаткових витрат на дочку у розмірі 19 774,52 грн., тому з відповідача необхідно стягнути на її користь половину вказаної суми, а решта понесених нею витрат не можуть бути розцінені, як додаткові витрати на дитину, оскільки вони не викликані особливими обставинами, а пов'язані з повсякденними побутовими витратами на дитину.

Крім того, суд апеляційної інстанції правильно вказав, що у матеріалах справи відсутні докази того, що у подальшому позивачем будуть понесені такі самі додаткові витрати на лікування, це є її припущенням, тому суд вірно відмовив у задоволенні позову в частині стягнення з відповідача суми додаткових витрат щомісячно.

Щодо практики застосування ст. 185 СК та ст. 199 СК при стягненні витрат на оплату за навчання дитини у вищому навчальному закладі, або коледжі можна навести наступні приклади:

У справі № 523/18141/14-ц позивач, просила суд стягнути з відповідача аліменти на утримання повнолітнього сина, який продовжує навчання, у розмірі 500 грн. щомісячно, починаючи з дати звернення до суду та до досягнення останнім двадцяти трьох років, тобто до 7 січня 2018 року, за умови продовження навчання, та додаткові витрати на утримання дитини - 1/2 частини сплаченої суми за навчання в Одеському національному медичному університеті за період навчання з першого семестру першого курсу по п'ятий семестр третього курсу включно у розмірі 19 275 грн.

Заочним рішенням районного суду, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду позов в цій частині задоволено. Стягнуто з відповідача на користь позивачки додаткові витрати на утримання повнолітнього сина, який продовжує навчання, у розмірі 19 275 грн.

Стягнуто з відповідача на користь позивачки аліменти на утримання повнолітнього сина, який продовжує навчання, у розмірі 500 грн. щомісячно, починаючи з 17 листопада 2014 року до досягнення сином двадцяти трьох років, тобто до 7 січня 2018 року, за умови продовження навчання.

Переглядаючи рішення судів попередніх інстанцій, Касаційний цивільний суд вказав, що судами стягнуто з відповідача на користь позивача 500 грн. щомісячно аліментів на повнолітнього сина, який продовжує навчання і у зв'язку з цим потребує матеріальної допомоги, відповідно до вимог [статті 199 СК України](#) до досягнення ним двадцяти трьох років, та встановлено, що позивач

просила стягнути половину коштів за навчання сина у вищому навчальному закладі на підставі [статті 185 СК України](#).

Проте витрати на навчання сина у вищому навчальному закладі не є додатковими витратами, які викликані особливими обставинами (необхідністю в розвитку дитини за наявності в неї здібностей, талантів, у зв'язку з її хронічною хворобою, лікуванням, каліцтвом тощо), а тому суди дійшли помилкового висновку про наявність правових підстав для задоволення позову в цій частині.

У справі № 545/819/18 позивач звернувся до суду з позовом про стягнення додаткових витрат на утримання неповнолітнього сина. Позивач просив стягнути із відповідачки на його користь половину вартості додаткових витрат, понесених ним на утримання сина у 2017 році в розмірі 6 740,00 грн, що складає половину вартості навчання сина за 2017 рік та половину вартості придбаних спортивних товарів.

Рішенням місцевого суду, залишеним без змін постановою апеляційного суду, позовні вимоги задоволено в повному обсязі.

При цьому, суди першої та апеляційної інстанції дійшли висновку, що навчання дитини у юридичному коледжі, заняття спортом є розвитком її здібностей, є необхідним для неї (дитини) та відбувається в її інтересах. Факт витрачання коштів на навчання дитини, на придбання для неї предметів спортивного інвентарю підтверджений належними і допустимими доказами.

Залишаючи без змін вищевказані судові рішення, суд касаційної інстанції зазначив, що суд першої інстанції, з висновком якого погодився апеляційний суд, на підставі належним чином оцінених доказів, поданих сторонами, з урахуванням встановлених обставин і вимог, дійшов правильного висновку про доведеність позивачем заявлених ним позовних вимог.

Крім того, КЦС ВС вказав, що апеляційний суд дійшов правильного висновку, що норми [глави 16 СК України](#) не підлягають застосуванню в цьому випадку, оскільки вона встановлює обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочки, сина, проте, син сторін у справі є неповнолітнім, а тому витрати, понесені позивачем за навчання сина у коледжі та витрати на придбання спортивного інвентарю відносяться до додаткових витрат, необхідних для розвитку дитини.

3. В ході проведення узагальнення судової практики вирішення місцевими судами області спорів щодо участі батьків у додаткових витратах на дитину встановлено, що серед основної кількості справ, справи даної категорії розглядаються судами у незначній кількості.

В переважній більшості позовні вимоги щодо стягнення додаткових витрат обумовлені оплатою лікування дитини. Рідше позивачі звертаються з приводу стягнення коштів на навчання (розвиток здібностей).

Крім того, в декількох випадках в порядку ст. 185 СК України, позивачі просили суд стягнути як додаткові витрати на придбання одягу та інших речей до школи.

З наданої місцевими судами інформації слідує, що у суддів під час розгляду справ щодо участі батьків у додаткових витратах на дитину не виникають проблемні та спірні питання.

Разом з цим, вбачається неоднакова практика вирішення спорів даної категорії.

Так, наприклад у справі за позовом Кузьмич Л.Е. до Харченка В.М. про стягнення додаткових витрат на утримання неповнолітніх дітей та збільшення розміру аліментів, Глобинський районний суд дійшов висновку про те, що з наданих позивачем товарних чеків № 28-31 від 04 серпня 2018 року та довідки від 11.10.2018 року, позивачем було придбано дитячий одяг та взуття для підготовки дитини до школи на загальну суму 13951,00 грн., що є на думку суду додатковими витратами, а тому позов задоволено частково, та стягнуто з відповідача на користь позивачки половину зазначених витрат.

При цьому, суд критично відноситься до тверджень представника відповідача про те, що зазначені витрати не є додатковими в розумінні ст. 185 СК України, та зазначив, що перелік додаткових витрат встановлений [ст. 185 Сімейного кодексу України](#) не є вичерпним, а кошти витрачені позивачем для придбання дітям речей до школи здійснено одноразово, що значно перевищує розмір стягуваних з відповідача аліментів, крім того позивачем заявлено позовну вимогу в цій частині про стягнення половини витрат.

Аналогічних висновків дійшов Новосанжарський районний суд під час розгляду справи за позовом Данькової І.В. до Шамоти Р.Г. про участь батька у додаткових витратах на дитину обумовлених відвідуванням дітьми спортивної секції, оплату за навчання в якій позивач здійснює самостійно, та Октябрський районний суд м. Полтави,

Ухвалюючи рішення про відмову у задоволенні позову Герець І.І. до Герець О.І. в частині вимог про стягнення додаткових витрат Автозаводський районний суд м. Кременчука дійшов висновку про те, що одноразова щорічна допомога в серпні місяці в розмірі 1000 грн. на підготовку дитини до школи, яку просив стягнути на свою користь позивач не відноситься до витрат, викликаних особливими обставинами, з огляду на положення ст. 185 СК України, а є звичайними витратами, необхідними для забезпечення достатнього рівня життя дитини.

У справі за позовом Гусєва І.Г. до Шапіро О.Р. про стягнення додаткових витрат на дитину, рішенням Автозаводського районного суду м. Кременчука, залишеним без змін постановою Апеляційного суду Полтавської області у задоволенні позовних вимог відмовлено, оскільки суд вважав, що витрати на придбання путівки на оздоровлення доньки у дитячому таборі не були викликані особливими обставинами – станом здоров'я, необхідністю розвитку певних здібностей, іншими істотними обставинами, за яких перебування дитини у таборі було нагальним, вкрай важливим та необхідним для її розвитку, виховання, тощо.

У справі за позовом Красюкової А.А. до Красюкова Р.В. Крюківський районний суд м. Кременчука відмовив у задоволенні позовних вимог в частині стягнення додаткових витрат. На думку суду, за змістом ст. 185 СК України, витрати є додатковими понад витрати, понесені у звичайному житті, та викликані виключними обставинами. Оскільки позивачка як додаткові зазначала витрати на відвідування донькою танцювальної студії та художньої школи, суд вважав, що ці обставини не є такими, які потребують саме додаткових витрат, а в переважній більшості відносяться до загального розвитку дитини, і є добровільним волевиявленням одного з батьків.

У справі за позовом Мороз Ю.О. до Мороза О.Л. про стягнення додаткових витрат на утримання дитини рішенням Київського районного суду м. Полтави від 04 жовтня 2018 року, позовні вимоги Мороз Ю.О. задоволено. Стягнуто з Мороза О.Л. на користь Мороз Ю.О. половину вартості додаткових витрат на дитину Мороз Варвару Олександрівну, 25 серпня 2000 року народження, в розмірі 29540 грн.

Задовольняючи позов Мороз Ю.О. місцевий суд виходив з того, що витрати, які просить стягнути на свою користь позивач були здійснені нею для розвитку музичних здібностей доньки, оскільки остання навчається у музичному училищі, та придбані музичні інструменти та прилади необхідні для навчання. Керуючись положеннями ст. 185 СК України, місцевий суд прийшов до висновку про стягнення з відповідача на користь позивача половини понесених нею додаткових витрат в розмірі 29540 грн.

Колегія суддів апеляційного суду в повній мірі не змогла погодитися з такими висновками, оскільки вирішуючи спір, суд першої інстанції не врахував, що в матеріалах справи відсутні докази матеріального становища відповідача, які свідчили б про те, що він має можливість сплатити додаткові витрати на утримання дитини в розмірі 29540 грн.

4. Висновки.

Проведеним аналізом практики розгляду судами Полтавської області справ щодо участі батьків у додаткових витратах на дитину встановлено, що в основному місцевими судами області розгляд справ вказаної категорії проводиться з дотримання вимог законодавства, в межах строків, визначених законодавством та з повним та всебічним дослідженням всіх обставин справи та дослідженням наданих сторонами доказів.

Разом з цим, при розгляді справ даної категорії виникають деякі проблемні питання, так зокрема можна виділити наступні:

1. Відсутність визначених, при наймі орієнтовних критеріїв визначення особливих обставин, що можуть обумовити стягнення саме додаткових витрат. Зрозуміло, що чіткий перелік таких обставин може призвести до звуження прав дітей, що потребують додаткових витрат, проте з аналізу практику різних судів області вбачаються різні позиції суддів при визначенні витрат на розвиток здібностей дитини. Так, в порядку ст. 185 СК України деякими судами задовольняються позовні вимог як щодо стягнення додаткових витрат на участь дитини у міжнародних конкурсах, так і щодо стягнення вартості відвідання дитиною занять з іноземної мови. Разом з цим, не всі суддів вважають, що витрати на відвідання

дитиною додаткових занять або гуртків підлягають стягненню саме як додаткові.

2. Існує неоднакова практика розподілу додаткових витрат. Так, згідно частини другої ст. 185 СК України, розмір участі одного з батьків у додаткових витратах на дитину в разі спору визначається за рішенням суду, з урахуванням обставин, що мають істотне значення. При цьому, в деяких випадках суди задовольняють позовні вимоги щодо стягнення повної суми понесених витрат, а в деяких випадках, керуючись положенням ст. 141 СК України щодо рівності прав та обов'язків батьків, стягують половину розміру понесених позивачем додаткових витрат.

31.05.2019 року

**Заступник голови
Полтавського апеляційного суду**

Ю.В.Дряниця